

Conceptexamenprogramma Russisch compact vwo

Conceptexamen- programma

Russisch compact

Vwo

Maart 2025

slo

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2025 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteur

SLO

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN 9.8055.090

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
Leeswijzer	4
Meer informatie	4
2. Karakteristiek Russisch compact	5
Kenmerken van de taalvakken	5
Kenmerken van de Russische taal en cultuur	6
Russisch compact als schoolvak	7
Russisch compact in de schoolsoorten	7
Havo	8
Vwo	8
3. Raamwerk met domeinen en subdomeinen	10
4. Eindtermen	11
Domein A Communicatie	11
Subdomein A1 Rijke ervaringen met taal	11
Subdomein A2 Receptie	12
Subdomein A3 Productie en interactie	13
Domein B Taal- en cultuurbewustzijn	15
Bijlage – Begrippenlijst Russisch compact	18

1. Inleiding

Voor je ligt het conceptexamenprogramma Russisch compact – vwo. Het afgelopen jaar heeft de vakvernieuwingscommissie moderne vreemde talen – compact dit conceptexamenprogramma ontwikkeld – tegelijkertijd en in samenhang met de andere conceptexamenprogramma's Arabisch, Chinees, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks – compact voor havo en vwo. SLO voert in [opdracht](#) van het ministerie van OCW regie over de actualisatie van het gehele curriculum.

SLO zal de conceptexamenprogramma's beproeven in de onderwijspraktijk. De feedback die wordt opgehaald bij leerlingen, leraren en andere betrokkenen wordt gewogen en waar nodig worden de conceptprogramma's aangescherpt. Daarna worden de documenten vastgesteld door het ministerie van OCW. Vanaf dat moment de definitieve examenprogramma's geïmplementeerd worden.

Leeswijzer

Dit conceptexamenprogramma begint met een karakteristiek, waarin de visie op Russisch compact en de positie van het vak in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs staat beschreven. Daarna volgt het raamwerk: een schematische weergave van de inhoud per domein of subdomein. Vervolgens volgen de eindtermen. Per eindterm is een doelzin, uitwerking ('Het gaat hierbij om') en een illustratie ('Te denken valt aan') opgenomen. Tot slot staat in de bijlage de begrippenlijst.

Meer informatie

Meer informatie over de inhoudelijke keuzes en de inrichting van het proces is te vinden in het addendum toelichtingsdocument moderne vreemde talen compact: conceptexamenprogramma's Arabisch, Chinees, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks compact voor havo en vwo (Fasoglio & Smulders, 2025). Voortbouwend op het toelichtingsdocument conceptexamenprogramma's moderne vreemde talen voor vmbo, havo en vwo (Fasoglio, Leunissen & Tammenga, 2024).

Alle informatie over de totstandkoming, de opzet en inhoud van dit conceptexamenprogramma is te vinden op: <https://www.actualisatie-examenprogrammas.nl/moderne-vreemde-talen>

2. Karakteristiek Russisch compact

Kenmerken van de taalvakken

Onderwijs in de moderne vreemde talen (mvt) leidt leerlingen op tot taalvaardige, cultuurbewuste en taalbewuste burgers die kunnen deelnemen aan digitale en niet-digitale communicatie in meertalige en pluriculturele contexten. Het bevordert hun zelfvertrouwen, zelfredzaamheid, reflectie en creatieve vaardigheden in de communicatie in een vreemde taal. Leerlingen verbreden hun horizon en verkennen eigen kwaliteiten, voorkeuren en mogelijkheden als het gaat om taal en cultuur. Zij leren kritisch om te gaan met een diversiteit aan media en bronnen in andere talen, en ze leren bewust, doelgericht en passend te communiceren. Talenonderwijs bereidt leerlingen voor op het zelfstandig verder ontwikkelen van hun taalbeheersing, ook buiten school. Het bereidt ze voor op een vervolgopleiding of beroep, en op deelname aan de maatschappij. Daarmee vergroten leerlingen hun kansen in vervolgopleidingen en bij beroepskeuze.

Door kennis en vaardigheden op te doen in andere talen en culturen, worden leerlingen zich bewust van hun eigen talige en culturele identiteit en leren ze omgaan met andere culturele perspectieven. Dat draagt bij aan het realiseren van burgerschapsdoelen in de internationale samenleving.

De moderne vreemde talen krijgen in een doorlopende leerlijn vorm vanuit drie invalshoeken: communicatie, taalbewustzijn en cultuurbewustzijn. Dit geldt voor zowel de taalprogramma's die vanaf de onderbouw worden aangeboden als voor de programma's die alleen in de bovenbouw worden aangeboden: de variant 'compact'.

Communicatie

Aan de hand van rijke input werken leerlingen aan hun taalvaardigheden in uiteenlopende communicatieve contexten en met verschillende media. Ze leren de taal te gebruiken om doelen te bereiken en communicatie te bevorderen. Daarbij zetten ze hun meertalige en pluriculturele repertoire in. Ze leren digitale technologie kritisch in te zetten om effectief te communiceren en om een taal te leren. Ze experimenteren met verschillende creatieve vormen van taal. Bij het ontwikkelen van de taalvaardigheid gebeurt dit op een manier die past bij de mogelijkheden van de leerlingen. Waar nodig wordt dit ondersteund met passende hulpmiddelen.

Taalbewustzijn

Leerlingen ontwikkelen kennis over taal als fenomeen. In de examenprogramma's van de compacte variant, die zich tot de bovenbouw beperken, ligt de focus op de relatie tussen de doeltaal en andere talen. Door meerdere moderne vreemde talen te leren, versterken leerlingen hun inzichten in taalleerprocessen. Ze leren hun hele taalrepertoire effectief in te zetten in de communicatie en bij het leren van een nieuwe taal. Er wordt gestreefd naar de ontwikkeling van een open en nieuwsgierige houding ten aanzien van taal en het leren van talen.

Cultuurbewustzijn

Door middel van gevarieerde bronnen en culturele ervaringen ontwikkelen leerlingen inzichten in de culturen van gebieden waar de doeltaal wordt gesproken. Leerlingen zetten deze inzichten functioneel in om effectief te communiceren in pluriculturele contexten. Ze worden zich bewust van verschillende culturele perspectieven. Ze verruimen hun blik op talige en culturele diversiteit. En ze leren open en beargumenteerd te reflecteren op hun eigen culturele perspectief en dat van anderen. Leerlingen doen ervaring op met vormen van fictie. In het vwo wordt van leerlingen verwacht dat ze er betekenis en waarde aan toekennen vanuit een persoonlijk perspectief en vanuit de sociaal-culturele context

Samenhang

Leerlingen ontwikkelen kennis en vaardigheden in een vreemde taal. Daarbij zetten ze kennis en vaardigheden in die ze opdoen bij Nederlands en andere talen. De samenhang tussen deze talen is zichtbaar in de drie vergelijkbare invalshoeken: communicatie, taalbewustzijn en cultuurbewustzijn (bij Nederlands: communicatie, taal en literatuur). Daarmee leren leerlingen talen in een samenhangend perspectief te zien. De samenhang tussen de taalvakken versterkt, verbreedt en verduurzaamt talige en culturele kennis, bewustzijn en vaardigheden van de leerlingen.

Kenmerken van de Russische taal en cultuur

Russisch is een Slavische taal met een eigen schrift, het cyrillisch. Het is een van de grotere wereldtalen en de officiële taal van Rusland. Daarnaast wonen er buiten Rusland wereldwijd Russischtaligen met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Ook Nederland kent een aantal inwoners die Russisch als thuistaal hebben. Kennis van het Russisch geeft toegang tot andere Slavische talen. Voor leerlingen zonder voorkennis van een Slavische taal is het een uitdagende taal om te leren. De kennismaking met een ander schrift, het verkennen van verschillen en overeenkomsten met de eigen eerste taal en het

ontdekken van andere culturen, leiden tot verdieping en dragen bij aan persoonlijke groei en taalbeleving.

De kunst en de literaire en muzikale werken van Russischsprekende kunstenaars vormen een rijk cultureel erfgoed. Kennis van de Russische taal geeft rechtstreeks toegang tot de klassieke en eigentijdse Russische literatuur, cultuur en wetenschap. Het geeft bovendien de mogelijkheid ontwikkelingen in de Russischsprekende wereld te volgen. Dit alles verrijkt het wereldbeeld van de leerlingen in een steeds complexere wereld. Leerlingen kunnen bijdragen aan het ontwikkelen van een interculturele dialoog. Dit is van toegevoegde waarde in hun dagelijks leven, vervolgopleidingen en beroepsoriëntatie, en kan hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten.

Russisch compact als schoolvak

Het vak Russisch compact is een verkort traject dat uitsluitend in de bovenbouw van havo en vwo wordt aangeboden. Dit vak kan binnen alle profielen alleen in het vrije deel worden opgenomen, als keuze-examenvak of als extra vak.

Russisch compact wordt met een schoolexamen afgesloten.

Leerlingen maken in deze variant kennis met de Russische taal, oefenen zowel receptieve als productieve vaardigheden, en verkennen talige en culturele aspecten verbonden met de Russische taal en taalgebruikers.

Aansluiting

Leerlingen beginnen in de bovenbouw van havo en vwo met Russisch compact. Ze kunnen daarbij voortborduren op de kennis en ervaringen die zij in de onderbouw hebben opgedaan met taal- en cultuurbewustzijn bij de andere moderne vreemde talen. Het vak Russisch compact sluit daarmee aan op de kerndoelen moderne vreemde talen. Op deze manier ontstaat samenhang met de talencurricula in de onderbouw.

Russisch kan op havo en vwo ook vanaf de onderbouw worden aangeboden. Het vak heet dan Russische taal en cultuur en kan, afhankelijk van schoolsoort en profiel, worden gevolgd als profielvak, profielkeuzevak of in het vrije deel van alle profielen. In de bovenbouw vwo kan Russische taal en cultuur ook de tweede moderne vreemde taal in het gemeenschappelijke deel zijn. Dit vak wordt afgesloten met een centraal examen.

Russisch compact in de schoolsoorten

De vermelde niveaus van het Europees Referentiekader (ERK) betreffen minimale beheersingsniveaus die haalbaar zijn voor alle leerlingen. Leerlingen krijgen de ruimte om zich boven dit minimumniveau verder te ontwikkelen en het vak op een hoger niveau af te sluiten. Het vereiste beheersingsniveau wordt voor leesvaardigheid in het vwo aangeduid met een '+'. Een plusniveau

betekent dat het beheersingsniveau wel kenmerken van het volgende niveau vertoont, maar zich nog steeds binnen de bandbreedte van het betreffende niveau bevindt.

Het overzicht van de minimaal vereiste ERK-niveaus per taalvaardigheid ziet er als volgt uit:

	havo	vwo
Luisteren	A2	A2
Lezen	A2	A2+
Spreeken / Gesprekken voeren	A2	A2
Schrijven	A1	A1

Er is amper verschil gemaakt tussen de minimaal vereiste ERK-niveaus voor havo en voor vwo. Van vwo-leerlingen wordt wel verwacht dat hun taalbeheersing verder binnen de niveaubandbreedte is dan die van havo-leerlingen.

Havo

Leerlingen werken aan mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden en ontwikkelen hun receptieve en productieve beheersing van het Russisch tot minimaal A2. Dit is met uitzondering van schrijfvaardigheid, die ze ontwikkelen laag binnen de bandbreedte van A1. Ze worden uitgedaagd om Russisch te gebruiken in de communicatie. Onderwerpen en communicatieve contexten zijn concreet, vertrouwd en alledaags; ze zijn toepasbaar in de directe leefomgeving van de leerlingen en sluiten waar mogelijk aan bij vervolgopleidingen en beroepsperspectief. Ze stimuleren ook reflectie op maatschappelijke en culturele thema's.

Leerlingen verkennen cultuurgebonden aspecten in bronnen en communicatieve contexten. Ze leren over het fenomeen taal en vergelijken Russisch met andere talen. Ze versterken hun inzicht in taalleerprocessen bij het leren van de doeltaal. Leerlingen maken kennis met een breed scala aan mondelinge en schriftelijke bronnen, waaronder fictie, waar nodig met behulp van vertaling, hertaling of ondertiteling. Ze doen onderzoek naar een talig en/of cultuurgebonden onderwerp dat hen interesseert.

Vwo

Leerlingen werken aan mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden en ontwikkelen hun luister- en spreekvaardigheid tot minimaal A2. Voor leesvaardigheid geldt A2+, voor schrijfvaardigheid geldt A1. Ze worden uitgedaagd om Russisch te gebruiken in de communicatie. Onderwerpen en communicatieve contexten zijn concreet en vertrouwd en sluiten waar mogelijk

aan bij vervolgoopleidingen en beroepsperspectief. Ze stimuleren ook reflectie op maatschappelijke en culturele thema's.

Leerlingen verkennen cultuurgebonden aspecten in bronnen en communicatieve contexten. Ze leren over het fenomeen taal en vergelijken Russisch met andere talen. Ze versterken hun inzicht in taalleerprocessen bij het leren van de doeltaal. Leerlingen maken kennis met een breed scala aan mondelinge en schriftelijke bronnen, waaronder fictie, waar nodig met behulp van vertaling, hertaling of ondertiteling. Ze krijgen inzicht in inhoud van fictie en de culturele context waarin deze is ontstaan. Ze leggen daarbij verbanden met hun eigen leefwereld en ervaringen, en verkennen hun inhoudelijke en esthetische voorkeuren. Ze doen onderzoek naar een talig en/of cultuurgebonden onderwerp dat hen interesseert.

3. Raamwerk met domeinen en subdomeinen

Hieronder vind je het raamwerk van Russisch compact geordend naar domeinen en subdomeinen. Het vak wordt afgesloten met een schoolexamen.

Domeinindeling	Titel (sub)domein
Domein A	Communicatie
Subdomein A1	Rijke ervaringen met taal
Subdomein A2	Receptie
Subdomein A3	Productie en interactie
Domein B	Taal- en cultuurbewustzijn

4. Eindtermen

Domein A Communicatie

Subdomein A1 Rijke ervaringen met taal

Eindterm 1

De leerling doet ervaring op met een rijk aanbod aan talige bronnen in het Russisch op een passend taalniveau. (E)

Het gaat hierbij om:

- lezen van en kijken en luisteren naar informatieve en amuserende bronnen in verschillende vormen over diverse thema's;
- verwoorden van de eigen luister- en kijkervaringen;
- verbanden leggen met het eigen leerproces.

Te denken valt aan:

- luisteren naar de uitspraak van het Russisch in een videoprogramma, en voorlezen van het cyrillische schrift in een tekst;
- bespreken wat in een artikel, nieuwsbericht of kort verhaal de leerling verraste of tot nieuwe inzichten bracht;
- doorzien hoe stijl of beeldspraak de ontvanger kunnen beïnvloeden;
- het eigen standpunt over bepaalde conventies of tradities vergelijken met dat van een gebruiker van de Russische taal in een video-interview;
- zoeken naar en benoemen, aanwijzen en vergelijken van voorbeelden van dialecten en accenten in *spoken word* of films.

Eindterm 2

De leerling gebruikt de Russische taal op een persoonlijke en creatieve manier. (E)

Het gaat hierbij om:

- verwoorden van ideeën, gedachten, ervaringen en gevoelens;
- experimenteren met klanken, woorden en teksten, indien van toepassing met gebruik van digitale hulpmiddelen;

- verkennen van verschillende creatieve vormen;
- verwoorden van gemaakte keuzes en eigen voorkeuren met betrekking tot inhoud en vorm.

Te denken valt aan:

- korte filmfragmenten zoals sketches en vlogs produceren met waargebeurde of fictieve gebeurtenissen en ervaringen;
- bestaande of zelfgeschreven poëzie voordragen;
- een vlog maken over het bezoek aan een vervolgopleiding;
- een eigen verhaal creëren met woord en beeld;
- een cartoon of fotostrip maken naar aanleiding van een actuele gebeurtenis.

Subdomein A2 Receptie

Eindterm 3

De leerling toont begrip van de inhoud van auditieve en audiovisuele bronnen in de Russische taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- korte, eenvoudige, langzaam en zorgvuldig uitgesproken multimediale bronnen;
- concrete en vertrouwde, alledaagse zaken;
- herkennen van conventies;
- overbrengen van de globale boodschap en voorspelbare informatie uit bronnen.

Te denken valt aan:

- eenvoudige instructievideo's opvolgen, bijvoorbeeld voor het bereiden van een gerecht of het spelen van een spel;
- een dagtrip plannen op basis van het weerbericht, verkeers- en reisinformatie, en promotiefilmpjes van activiteiten en bezienswaardigheden;
- de belangrijkste informatie uit mededelingen vatten tijdens een excursie of een evenement;
- beleefdheidsconventies herkennen in een gesprek in het Russisch;
- het onderwerp van een discussie in een podcast benoemen.

Eindterm 4

De leerling toont begrip van de inhoud van schriftelijke bronnen in de Russische taal. (B)

Het gaat hierbij om:

- korte, eenvoudige teksten van verschillende soorten en met verschillende doelen;
- concrete en vertrouwde alledaagse zaken;
- herkennen van conventies;
- doelgericht inzetten van digitale hulpmiddelen om informatie te begrijpen;
- overbrengen van de globale boodschap en voorspelbare informatie uit bronnen.

Te denken valt aan:

- de plot van een verhaal in het kort vertellen;
- de gebruiksaanwijzing van een apparaat opvolgen;
- een bezienswaardigheid of activiteit selecteren uit een reisgids voor een dagje uit met vrienden of familie;
- een artikel over een landelijke of traditionele feestdag samenvatten;
- eenvoudige instructies van een opdracht opvolgen.

Subdomein A3 Productie en interactie

Eindterm 5

De leerling communiceert mondeling in het Russisch, afgestemd op doel, publiek en context. (B)

Het gaat hierbij om:

- offline en online mondelinge productie en interactie over basisbehoeften;
- kort en eenvoudig beschrijven van elementaire, persoonlijke en feitelijke informatie in informele sociale contacten;
- afstemmen van taalgebruik en non-verbale communicatie op socioculturele gebruiken;
- gebruiken van elementaire bewoordingen.

Te denken valt aan:

- een gebeurtenis of activiteit uit het persoonlijke leven kort beschrijven, zoals een familiefeest, een concert of een verhuizing;
- voorkeuren en afkeuren benoemen bij het vergelijken van kleding of mobiele telefoons in reclame;
- een presentatie voor uitwisselingsleerlingen houden over de eigen stad of streek en wat daar te doen is, of over de eigen bijbaan en wat de werkzaamheden zijn;
- in een online gesprek een gezamenlijke planning maken voor een activiteit;
- met vrienden afstemmen welke muziek de leerling wel en niet wil draaien op een feest.

Eindterm 6

De leerling communiceert schriftelijk in het Russisch, afgestemd op doel, publiek, context en medium. (B)

Het gaat hierbij om:

- uitwisselen van informatie, ervaringen en gedachten in korte en eenvoudige, informele en formele, schriftelijke online en offline interactie over basisbehoeften;
- doelgericht inzetten van digitale hulpmiddelen om een tekst te genereren en te evalueren;
- afstemmen van taalgebruik op socioculturele gebruiken;
- gebruiken van elementaire bewoordingen.

Te denken valt aan:

- met eenvoudige woorden en taalstructuren, en met behulp van gangbare digitale toepassingen, alledaagse voorwerpen, personen, dieren en voorkeuren kort beschrijven;
- een afbeelding voorzien van een titel in enkele bewoordingen;
- persoonlijke berichten opstellen om iets te waarderen of om afspraken te bevestigen;
- een eenvoudig formulier invullen met elementaire persoonlijke gegevens;
- korte waarderende reacties geven op eenvoudige online berichten.

Domein B Taal- en cultuurbewustzijn

Eindterm 7

De leerling toont inzicht in taal als systeem. (B)

Het gaat hierbij om:

- herkennen en vergelijken van kenmerken op klank-, woord- en zinsniveau in het Russisch en andere talen die de leerling kent, in bronnen die passen bij het beheersingsniveau van de leerling;
- analyseren van overeenkomsten en verschillen tussen het Russische taalsysteem en dat van andere talen;
- benoemen van de invloed van andere talen op Russische woorden en uitdrukkingen en vice versa.

Te denken valt aan:

- een poster ontwerpen met internationale woorden en leenwoorden in het Russisch;
- het Russisch vergelijken met andere talen, en patronen zoeken in bijvoorbeeld hoe werkwoordstijden worden gebruikt;
- verschillen en overeenkomsten uitleggen tussen weergave van geslacht en schrift in het Russisch en in andere talen;
- een overzicht bijhouden van uitdrukkingen in het Russisch die overeenkomen met uitdrukkingen in andere talen die de leerling kent.

Eindterm 8

De leerling toont inzicht in inhoud en context van fictie en verkent de relatie met de eigen context. (H)

Het gaat hierbij om:

- lezen van vormen van fictie die oorspronkelijk in het Russisch zijn geschreven of gemaakt, indien nodig met ondersteuning van ver- en hertalingen en verkorte versies;
- verbanden leggen tussen een fictiewerk en de culturele context waarin het is ontstaan;
- verbanden leggen tussen inhoud en context van een fictiewerk en de eigen leefwereld en ervaringen.

Te denken valt aan:

- zelf een einde verzinnen voor een stripverhaal in het Russisch;
- in een groepsdiscussie een dilemma bespreken uit een verhaal in een boek of film, vanuit het perspectief van verschillende personages en vanuit het eigen perspectief;
- een maatschappelijke kwestie in een boek of film afzetten tegen de tijd en plaats waarin het verhaal zich afspeelt;
- de ontwikkelingen van een personage in de loop van een verhaal verklaren.

Eindterm 9

De leerling reflecteert op ervaringen met cultuurgebonden aspecten in contexten waarin Russisch een voertaal is. (H)

Het gaat hierbij om:

- verkennen van cultureel bepaalde normen, overtuigingen en gewoonten in diverse online en offline bronnen en contactmomenten;
- verbanden leggen tussen de waargenomen cultuurgebonden aspecten en eigen perspectieven en standpunten;
- conclusies trekken over hoe je stereotypering en misverstanden in communicatie kunt voorkomen.

Te denken valt aan:

- een logboek bijhouden van het dagelijkse ritme van het uitwisselingsmaatje en van de leerling zelf, en die met elkaar vergelijken;
- een native speaker van het Russisch interviewen over gewoontes en conventies die deze persoon typerend vindt in een bepaalde context;
- een poster maken met eigen verwachtingen vóór een ontmoeting met native speakers van het Russisch, de waarnemingen tijdens die ontmoeting en de overeenkomsten en verschillen tussen de twee;
- clichés in beelden en teksten identificeren, bijvoorbeeld in reclamespots op radio en tv.

Eindterm 10

De leerling onderzoekt taal- en/of cultuurgebonden onderwerpen gerelateerd aan gebieden waar Russisch een voertaal is en reflecteert op de opbrengsten. (H)

Het gaat hierbij om:

- opstellen van een plan van aanpak aan de hand van een onderzoeksvraag;
- doelgericht zoeken, selecteren en interpreteren van gevarieerde fictie- en informatiebronnen, waar nodig met behulp van digitale middelen;
- beantwoorden van de onderzoeksvraag met de gevonden informatie;
- conclusies trekken over de betekenis van de opbrengsten van het onderzoek voor de communicatie;
- reflecteren op de betekenis van de opbrengsten van het onderzoek voor het eigen leerproces.

Te denken valt aan:

- een presentatie houden waarin de leerling spreekwoorden en gezegdes in het Russisch en in andere talen met elkaar vergelijkt, bijvoorbeeld verbonden met familie of levenswijsheden;
- een presentatie houden, een verslag schrijven of een video maken over Russische culturele tradities, zoals bekende feestdagen of tradities verbonden met gastvrijheid;
- een compilatie van Russische liedjes maken en daarin aanwijzingen over de rol van familie in de Russische cultuur identificeren en beschrijven;
- het leven van jongeren in een Russischtalig gebied beschrijven en in beeld brengen aan de hand van fragmenten uit een film.

Bijlage – Begrippenlijst Russisch compact

Hieronder lees je de vakspecifieke begrippen en hun omschrijving.

Begrip	Omschrijving
Aanpak	Houding of benadering om een doel te bereiken. Bijvoorbeeld: scannend lezen om informatie te zoeken, een schrijfplan om tot een gestructureerde tekst te komen, een stappenplan maken ter voorbereiding op een samenhangende tekst.
Begrip	Zie tekstbegrip.
Begripsverhogende strategieën	Strategieën in de gereedschapskist van lezers die lezers flexibel en effectief inzetten als ze vastlopen bij het begrijpen van teksten, of als ze hun begrip willen verdiepen. Met als doel het interpreteren, onthouden en kritisch reflecteren op de inhoud van teksten. De strategieën kunnen variëren van bijvoorbeeld het simpelweg herlezen van een zin tot het vergelijken van informatie uit verschillende teksten.
Bron	Dragers van mondelinge, schriftelijke, visuele, digitale en multimodale informatie.
Burgerschap	Het vermogen om maatschappelijk en politiek te functioneren en daarmee gezamenlijk de samenleving vorm te geven.
Communicatie	De (online) mondelinge, schriftelijke en multimodale uitwisseling van boodschappen die bewust en/of onbewust, verbaal en/of non-verbaal worden overgebracht, ontvangen en geïnterpreteerd. Wanneer deze uitwisseling is afgestemd op doel, publiek en context, is er doelgerichte communicatie.
Communicatief doel	Wat je beoogt te bereiken door middel van communicatie: informeren, amuseren, instrueren, overtuigen, beschouwen en activeren.

Communicatieve context	De tijdruimtelijke en sociaal-culturele omgeving waarin specifieke communicatie plaatsvindt. De context van de communicatie oefent een grote invloed uit op de vorm die je communicatie aanneemt.
Conventies	Zie taalconventies.
Creativiteit	Het vermogen om originele ideeën en oplossingen te bedenken ten behoeve van doelgerichte communicatie of persoonlijke expressie.
Cultuur	Alles wat mensen denken, doen en maken en de betekenis die zij vanuit hun individuele en het collectieve geheugen daaraan geven. Cultuur is een dynamisch geheel aan gebruiken en uitdrukkingsvormen.
Cultuurbewustzijn	Het begrijpen en waarderen van de verschillende manieren waarop mensen met uiteenlopende achtergronden en herkomst leven, denken en handelen.
Cultuuruitingen	Verschillende manieren waarop een samenleving of groep haar waarden, normen, ideeën, tradities en creativiteit tot uitdrukking brengt. Bijvoorbeeld: kunst, muziek, literatuur, architectuur, rituelen en gebruiken.
Culturele diversiteit	De aanwezigheid van onder meer verschillende talen, tradities, normen, waarden, religies en etniciteiten in een samenleving.
Culturele identiteit	Onderdeel van iemands identiteit of die van een groep op basis van gemeenschappelijke waarden en normen.
Digitale geletterdheid	Kennis hebben van digitale technologie en digitale media en beschikken over vaardigheden om deze te gebruiken.
Fictie	Alle tekstvormen waarin met behulp van verteltechnieken een werkelijkheid verbeeld wordt middels audiovisuele en/of talige media. Bijvoorbeeld vormen van literatuur, films, tv-series en verhalende games.
Geletterdheid	Het vermogen om geschreven taal te begrijpen, te evalueren en doelgericht te gebruiken, in het persoonlijke leven en in maatschappelijke context.

Genre, literair	Aanduiding voor soorten literaire teksten: proza, poëzie en toneel en alle vormen daartussen. Traditioneel noemen we dat lyrische, epische en dramatische teksten. Bijvoorbeeld: kinderrijmpjes, liedjes, gedichten, korte verhalen, romans, graphic novel, fabels, toneel, hoorspel.
Genre, zakelijk	Aanduiding voor soorten zakelijke teksten met hetzelfde communicatieve doel die worden gekenmerkt door een overeenkomstige structuur, stijl en vormgeving. De hoofdgenres zijn feitelijke en waarderende teksten, onder te verdelen in subvormen als verslag, beschrijving, procedure, verklaring, oproep/verzoek (feitelijk) en beschouwing, betoog, respons (waarderend).
Gespreksconventies	Zie taalconventies.
Interactie	Uitwisseling van kennis, ideeën, gevoelens en informatie tussen twee of meer personen, waarbij er sprake is van een voortdurende afwisseling tussen luister- en spreek- en gespreksactiviteiten, en/of lees- en schrijfactiviteiten.
Interculturele communicatie	Communicatie tussen mensen met verschillende socioculturele achtergronden.
Interculturele competentie	Het vermogen om effectief te communiceren en samen te werken met mensen met uiteenlopende achtergronden en herkomst, door (socio)culturele verschillen vast te stellen, te begrijpen en te waarderen.
Lingua franca	Een taal die als gemeenschappelijk communicatiemiddel wordt gebruikt tussen mensen met verschillende thuishalen.
Literaire begrippen	Zie literaire middelen.
Literaire middelen	Vormen van taalgebruik die zich onderscheiden van een zakelijke manier van uitdrukken. Bijvoorbeeld: stijl, register, stijlfiguren en beeldspraak.

Literatuur	Wat onder literatuur wordt verstaan loopt uiteen en is veranderlijk. Het gaat om teksten die een werkelijkheid verbeelden met taal als voornaamste medium en met inzet van literaire middelen. Literatuur omvat een breed scala aan genres, zowel fictieve als non-fictieve teksten, van uiteenlopende complexiteit. Er worden vanouds drie vormen onderscheiden: verhalende, lyrische en dramatische teksten. De betekenis van literaire teksten komt tot stand in een wisselwerking tussen de tekst, de context en de lezer.
Mediation	Alle verbale en non-verbale activiteiten gericht op bevorderen en het vergemakkelijken van begrip en communicatie, door onder andere uitleggen, aanpassen van taal of van spreektempo, samenvatten, vertalen, hertalen en parafraseren.
Meertalig repertoire	De talen, taalvariëteiten of woorden en uitdrukkingen uit de talen/taalvariëteiten die een persoon passief of actief beheerst.
Meertaligheid in de samenleving	Het naast elkaar bestaan van verschillende talen en taalvariëteiten binnen een bepaalde context of een bepaald gebied.
Meertalige competentie	Het functioneel en flexibel kunnen inzetten van een meertalig repertoire om te communiceren of om een nieuwe taal te leren.
Multimediaal	Het gebruiken van verschillende media. Bijvoorbeeld kranten, tijdschriften, boeken, posters, fotografie, televisie, films, video's, games internet en sociale media.
Multimodaal	Het combineren van meer dan één communicatiekanaal in een product. Bijvoorbeeld: geschreven teksten, gesproken teksten, gebaren, gezichtsuitdrukkingen, muziek en allerlei soorten beeldmateriaal zoals video's, animaties, illustraties en grafieken.
Non-fictie	Alle tekstvormen die op de werkelijkheid berustende feiten aanbieden, analyseren of interpreteren. Bijvoorbeeld: handleidingen, woordenboeken, documentaires, essays, schoolboekteksten of (auto)biografieën.

Pluricultureel	Het betreft een ervaring, situatie, context of samenleving waarin diverse culturen naast elkaar bestaan en elkaar beïnvloeden.
Productieve taalvaardigheid	Het betreft hier de vaardigheden spreken en schrijven.
Receptieve taalvaardigheid	Het betreft hier de vaardigheden kijken, luisteren en lezen.
Register	Taalgebruik dat aan een bepaalde situatie is gebonden, zowel wat betreft woordkeuze als zinsbouw. Er zijn verscheidene registers, variërend van zeer informeel tot zeer formeel. De vijf belangrijkste registers zijn vulgair, informeel, neutraal, formeel, archaisch.
Retorische middelen	Talige middelen die bijdragen aan overtuigingskracht in spreken en schrijven. Bijvoorbeeld: stijlmiddelen, beeldspraak, ironie, verteltechnieken of woordkeuze.
Rijke tekst	Authentieke, aansprekende tekst met veelzijdig en gevarieerd taalgebruik, afkomstig van een vakkundige schrijver, die de leerling uitnodigt tot nadenken, beleven en betekenis geven. De inhoud is verhelderend, origineel, en/of gelaagd, en maakt het leggen van betekenisvolle verbanden binnen en tussen teksten mogelijk. De tekst helpt de leerling bij het leren over en begrijpen van zichzelf en de wereld, en draagt bij aan de uitbreiding van diens talige repertoire.
Schriftconventies	Zie taalconventies.
Taalbewustzijn	Expliciete kennis over taal, alertheid op de werking van taal en inzicht in hoe talen geleerd en gebruikt worden.
Taalconventies	Wat in een bepaalde context door de taalgemeenschap gebruikelijk en passend wordt gevonden in schriftelijk en mondeling taalgebruik met betrekking tot bijvoorbeeld inhoud en opbouw van een tekst of het nemen van de beurt op gepaste wijze bij het voeren van gesprekken.
Taalleerbewustzijn	Op basis van metacognitieve en taaldidactische kennis in staat zijn om te reflecteren op taalleerprocessen en op het eigen taalleerproces; door deze reflecties het taalleerproces kunnen bijsturen en sturen op de eigen talige, cognitieve en sociale ontwikkeling.

Taalleerproces	Zie taalleervaardigheid.
Taalleerstrategie	Manier waarop een persoon het leren van een taal aanpakt.
Taalleer-vaardigheid	De vaardigheid om bewust effectieve strategieën in te zetten die het leren van een taal bevorderen. Hierbij speelt metacognitie een rol: de leerling heeft enige kennis van taalleerprocessen en het eigen taalleerproces.
Taalontwikkeling	Het proces dat doorlopen wordt bij het leren van een of meerdere talen.
Taalstatus	De positie die een taal inneemt in een bepaalde gemeenschap en de waardering die aan die taal wordt toegekend door een (inter)nationale overheid of gemeenschap.
Taalvariatie	Het bestaan van verschillen binnen een taal of binnen het taalgebruik van een individu.
Taalvariëteit	Een variant op een erkende taal die door een groep mensen gesproken of geschreven wordt. Bijvoorbeeld: dialecten, straattaal en jongerentaal. Elke taalvariëteit heeft een aantal opvallende eigen kenmerken, zoals eigen uitspraak, eigen woorden en grammaticaregels.
Taalverwerving	Het zich eigen maken van een of meerdere talen in een ongestuurde, natuurlijke context.
Talige identiteit	Taalgebruik dat een mens of groep mensen definieert en onderscheidt van anderen.
Talig repertoire	De talen, taalvariëteiten of woorden en uitdrukkingen uit de talen/taalvariëteiten die een persoon passief of actief beheerst.
Tekst	Elke vorm van mondelinge, schriftelijke, digitale en multimodale communicatie, waarmee ideeën, ervaringen, gedachten, gevoelens, meningen en informatie door middel van taal worden weergegeven.
Tekstbegrip	De mate waarin de lezer betekenis verleent aan een tekst door teksten te begrijpen, interpreteren, integreren, evalueren en erop te reflecteren.
Tekstconventies	Zie taalconventies.

Verteltechnieken	Technieken die een verhaal opbouwen en kleuren. Hiermee worden gebeurtenissen weergegeven en de aandacht en blik van de lezer of luisteraar gericht. Bijvoorbeeld: perspectief, verteltempo en verhaallijnen.
Wereldburgerschap	Het bewust worden van verbindingen en het actief onderdeel uitmaken van de eigen omgeving, de hele samenleving en de wereld, met respect voor de principes van gelijkwaardigheid, wederzijdse afhankelijkheid en gedeelde verantwoordelijkheden.

Als landelijk expertisecentrum richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Bezoekadres
Stationsplein 1
3818 LE Amersfoort

Postadres
Postbus 502
3800 AM Amersfoort

T +31 (0)33 484 08 40
E info@slo.nl
W www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)
 [SLO_nl](https://twitter.com/SLO_nl)